Dydd Iau 20ain o Fawrth

Byddaf yn casglu gwybodaeth am Gwm Tryweryn cyn y boddi - trwy ddaearydd-iaeth

Ffynhonnell gwybodaeth 2:- Llun o Cwm Tryweryn 1956

- Tirlun
- Tai
- Coed
- Ffordd
- walcerrig a ffens
- capel
- llwyn
- Caeau

- Tirwedd
- Ucheldir
- Iseldir
- Coedtir
- bryniau
- gwastadtir
- cwm

Dydd Gwener yr 21ain o Fawrth

Byddaf yn ysgrifennu disgrifiad trefnus a chryno o Gwm a Chapel Celyn yn y 50au

Cwm ffrwythlon a phellenig, ar y ffordd rhwng Bala a Trawsfynydd oedd Cwm Tryweryn. Roedd o yng Ngogledd Cymru, yn pimp milltir o'r dref agosaf, Bala. Cwm tawel oedd y cwm yma.

Lle prydferth o ran tirwedd oedd Cwm Tryweryn gyda'r ucheldir a bryniau yn gorffen ar y cwm ei hun, darn o gwastadtir isel gyda darnau bach o coedtir o gwmpas. Yn un pen o'r cwm roedd pentref bychan o'r enw Capel Celyn. Roedd gan y pentref ysgol, mynwent, capel, swyddfa bost, dros 20 o ffermydd ag tua 6 gwrs, tai.

Cymdeined wasgaredig ac amaethyddol oedd Capel Celyn, a roedd rhan fwyaf o'r gweithgareddau yn digwydd yn y capel fel cerdd, tragod, y beibl, Eisteddfodau, cymorth cyntaf a darlithoedd. Roedd y pobol yn siarad Cymraeg ac yn dilyn y ffordd Cymraeg o fyw. Roedd yr ysbryd cydweithredol yn amlwg ymysg y ffermwyr yn enwedig yn ystod prif orchwylio amaethyddol y flwyddyn. Cymuned hapus a tawel lle roedd gweithgareddau amaethyddol, cymdeithaus y capel ac y ffordd Cymreig yn gryf ac yn bywiog oedd Capel Celyn ac y ffermydd o'i chwmpas.

Mi roedd un o'r ffermydd yma, Hafod Fadog, yn lle roedd y Crynwyr yn cyfarfod am addoliad yn y 17eg ganrif. Hefyd daeth ran fwyaf o'r Crynwyr i Pensilfania.